

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

Ayurvedic Preparation

Herbs like Amla, Black Dhatura, Karanj, Unga etc. are basic herbs used in Ayurveda for treating numerous ailments. There is a well prescribed process of preparing herbs for medicinal purposes. This process may include cutting, chopping, peeling, drying, leaching and mixing with other herbs before they can be used for treatment. The Ayurvedic doctor has to be very familiar with these processes to prepare the right kind of herbal medicine. Various parts of the same plant may require collection and preparation at different periods of time. The knowledge of this process of medicine preparation can be passed on from father to son, or taught in a formal course of study. Here are vignettes of how some of these are prepared for medicinal use.

UNGA METHOD OF USE

About this lesson: Description of the preparation of uses of the Unga plant.

Video URI: hdl.handle.net/2152/65527

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Question	3
Urdu Transcription.....	4
Urdu Vocabulary	4
Urdu Questions	5

Hindi Transcription

बात ये है जी, इसका नाम, उंगा है और इसको तिरचटा भी बोलते हैं और उल्टे कांटे होते हैं इसको... ये जैसे कपड़ों में चिपट जाता है, तो इसको उल्टे कांटे भी बोलते हैं... ये खांसी, नजले, जुकाम की बहुत बढ़ि या दवाई है... इसको हम काट कर काढे के रूप में भी इस्तेमाल कर सकते हैं और इसको जला कै और इसकी राख बनाकर पाणी में भिगो कै, पाणी को निथार कर पकाणे से इसका जो नमक निकलता है उसको हम अकसार बोलते हैं... ये दमे के लिये, खांसी के लिये, जुकाम के लिये बहुत बढ़िया, काम आता है... और इसकी जड की हम दांतुन भी कर ले हैं, जो दाँतों में करणे से जाड़ का चीस, चबक वगैरह बिल्कुल ठीक हो जाता है... और जो इसका नमक निकलता है, इस नमक को हम सफेद दाग पर लगा दें, जैसे इसमें एक धतूरे का, धतूरे का नमक, और कलीयर का नमक और इसका उंगे का नमक तीनों को मिक्स करके सफेद दाग पर लगाने से तुरंत फालक पड़ जाते हैं... फाले पड़ने के बाद में रोग का ठीक होना बहुत आसान होता है... हो जाता है, ये सफेद दाग में बहुत बढ़िया काम करता है...

Hindi Vocabulary

Unga	उंगा
	तिरचटा
	उल्टे कांटे
Cough	खांसी
Cold	नजले
Cold	जुकाम
Good medicine	बढ़िया दवाई
Cut	काट कर
As an herbal concoction	काढे के रूप में
Use	इस्तेमाल
Having burnt it	जला कै
Make ashes out of it	राख बनाकर
Soaked in water	पाणी में भिगो कै
Salt	नमक
Usually	अकसार
For asthma	दमे के लिये
For cough	खांसी के लिये
For cold	जुकाम के लिये

Root	जड़
Toothbrush made from twigs of specific trees	दांतुन
	जाड़ का चीस
	चबक
Absolutely alright	बिल्कुल ठीक
White stain	सफेद दाग
Dhatura-salt	धतूरे का नमक
	कलीयर का नमक
Unga-salt	उंगे का नमक
Scabs	फालक
After scabbing	फाले पड़ने के बाद
Disease	रोग
Easy	आसान

Hindi Question

उंगा या तिरचटा किस रोग के लिये इस्तेमाल किया जाता है?

- 1 दमे के लिये
- 2 सफ़ेद दाग
- 3 सब
- 4 जाड़ की चीस में

Urdu Transcription

بات یہ ہے جی، اس کا نام، انگا ہے اور اس کو ترچٹہ بھی بولتے ہیں اور اسٹے کانٹے ہوتو ہیں اس کو۔۔۔ یہ جیسے کپڑوں میں چپڑ جاتا ہے، تو اس کو الٹے کانٹے بھی بولتے ہیں۔۔۔ یہ کھانسی، نزلے، زکام کی بہت بڑیا دوائی ہے۔۔۔ اس کو ہم کاٹ کر کاڑھے کے روپ میں بھی استعمال کر سکتے ہیں اور اس کو جلا کے اور اس کی راکھ بنا کر پانی میں بھگو کے، پانی کو نتھار کر پکانے سے اس کا جو نمک نکلتا ہے اس کو ہم اکسار بولتے ہیں۔۔۔ یہ دمے کے لئے، کھانسی کے لئے، زکام کے لئے بہت بڑیا کام آتا ہے۔۔۔ اور اس کی جڑ کی ہم دانتن بھی کر لے ہیں، جو دانتوں میں کرنے سے جاڑ کا چیس، چبک وغیرہ بالکل ٹھیک ہو جاتا ہے۔۔۔ اور جو اس کا نمک نکلتا ہے، اس نمک کو ہم سفید داغ پر لگا دیں، جیسے اس میں ایک دھتورے کا، دھتورے کا نمک، اور کلیر کا نمک اور اس کا اونگے کا نمک تینوں کو مکس کر کے سفید دال پر لگانے سے ترنت فالک پڑ جاتے ہیں۔۔۔ فالے پڑنے کے بعد میں روگ کا ٹھیک ہونا بہت آسان ہوتا ہے۔۔۔ ہو جاتا ہے، یہ سفید داغ میں بہت بڑیا کام کرتا ہے۔۔۔

Urdu Vocabulary

Unga	اونگا
	ترچٹہ
	الٹے کانٹے
Cough	کھانسی
Cold	نزلے
Cold	زکام
Good medicine	بڑیا دوائی
Cut	کاٹ کر
As an herbal concoction	کاڑھے کے روپ میں
Use	استعمال
Having burnt it	جلا کے
Make ashes out of it	راکھ بنا کر
Soaked in water	پانی میں بھگو کے
Salt	نمک
Usually	اکسار
For asthma	دمے کے لئے
For cough	کھانسی کے لئے
For cold	زکام کے لئے
Root	جڑ
Toothbrush made from twigs of specific trees	دانتن

	جاڑ کا چیس
	چبک
Absolutely alright	بالکل ٹھیک
White stain	سفید داغ
Dhatura-salt	دھتورے کا نمک
	کلیر کا نمک
Unga-salt	اونگے کا نمک
Scabs	فالک
After scabbing	فالے پڑنے کے بعد
Disease	روگ
Easy	آسان

Urdu Questions

اونگے کا ایک اور نام

- 1 فالک ہے
- 2 اکسار ہے
- 3 ترچٹہ ہے
- 4 کلیر ہے

دانتوں کے لئے اونگے کے

- 1 الٹے کانٹے استعمال کرتے ہیں
- 2 جڑ استعمال کرتے ہیں
- 3 راکھ استعمال کرتے ہیں
- 4 نمک استعمال کرتے ہیں